Súd:	Mestský súd Bratislava IV
Spisová značka:	B1-19C/99/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu:	1116218511
Dátum vydania rozhodnutia:	26. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	Mgr. Ágnes Nagyová
ECLI:	ECLI:SK:MSBA4:2023:1116218511.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mestský súd Bratislava IV sudkyňou Mgr. Ágnes Nagyovou v spore žalobcu: A. B., nar. XX.X.XXXX, C. X, D., právne zast.: JUDr. Libuša Dočkalová, Lachova 32, Bratislava, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy,

r o z h o d o l :

I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 12.080,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy, a to do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Súd žalobu vo zvyšnej časti z a m i e t a .

III. Žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 80,46%.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou (v znení jej opravy) domáhal náhrady škody v sume 1 615,16 eur a nemajetkovej ujmy vo výške 19 000,- eur titulom nezákonného rozhodnutia a rozhodnutia o väzbe.

2. Žaloba bola odôvodnená na tom skutkovom základe, že žalobca bol trestne stíhaný pre trestný čin – poškodzovanie cudzej veci vykonaný spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 k § 257 ods. 1 Trestného zákona na základe uznesenia Okresného riaditeľstva PZ Bratislava IV, Úrad justičnej a kriminálnej polície, Odbor skráteného vyšetrovania, Oddelenie skráteného vyšetrovania Malacky ČVS: ORP-3477/3-OSV-MA-2005 zo dňa 24.12.2005. Žalobca tvrdil, že uznesením Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. Tp 427/2005 zo dňa 27.12.2005 bol vzatý do väzby, pričom väzba začala plynúť dňa 23.12.2005 o 21.15 hod. Uviedol, že následne bol uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1Tpo/14/06 zo dňa 9.3.2006 prepustený z väzby z dôvodu, že väzba nebola primeraná okolnostiam prípadu, ani právnej kvalifikácii, keďže medzičasom došlo k prekvalifikovaniu skutku. Poukázal na to, že nakoniec bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 1T/63/2006-793 zo dňa 29.5.2015, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 29.5.2015, oslobodený spod obžaloby, pretože skutok nebol trestným činom. Žalobca v žalobe ďalej uviedol, že trestné stíhanie a výkon väzby u neho predstavovali väčší zásah aj z dôvodu, že je invalidným dôchodcom. Tvrdil, že je zdravotne ťažko postihnutý, pričom toto zdravotné postihnutie u neho spôsobuje dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav, ktorý sa počas prebiehajúceho súdneho konania zhoršil, čo považoval za zrejmé zo znaleckých posudkov. Mal za to, že u neho došlo k závažnému zásahu do jeho osobnostných práv, keď po dobu 9 rokov a 158 dní od začatia trestného stíhania do vydania oslobodzujúceho rozsudku bol denne konfrontovaný s tým, že je trestne stíhaný a že na neho bola podaná obžaloba za skutok, ktorý nespáchal. Uviedol, že trestné stíhanie a výkon väzby negatívne ovplyvňovali jeho osobný život a predstavovali pre neho enormnú psychickú záťaž. Poukázal na to, že neprimeraná dĺžka trestného konania a čas strávený vo väzbe po dobu 77 dní zvýšili intenzitu zásahu do jeho osobnostných práv, pričom trestné stíhanie hlboko

zasiahlo do jeho súkromia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, došlo k zníženiu jeho vážnosti a vzatím do väzby bola obmedzená jeho osobná sloboda. Tvrdil, že trestné stíhanie negatívne ovplyvnilo jeho život, keďže trestné stíhanie je samo osebe záťažou pre každého obvineného, predstavuje obmedzenie súhrnu osobnostných práv garantovaných v čl. 10 Listiny základných práv a slobôd.

3. Žalovaný v rámci vyjadrenia k žalobe vzniesol námietku premlčania podľa § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. s poukazom na to, že žaloba bola podaná na súd až dňa 02.09.2016, hoci nezákonné rozhodnutie, ktorým žalobcovi mala vzniknúť škoda, mu bolo doručené dňa 24.12.2005, t.j. viac ako 10 rokov pred podaním žaloby. Ďalej nemal za preukázané kumulatívne splnenie predpokladov na vznik zodpovednosti štátu za škodu. Ohľadom nezákonného rozhodnutia poukázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. II ÚS 163/2013 zo dňa 13.11.2013 a tvrdil, že žalobcom uvedené závery o existencii nezákonného rozhodnutia nie je možné prijímať paušálne a automaticky, v každej veci je potrebné prihliadať na konkrétne okolnosti prípadu. Ohľadom rozhodnutia o väzbe žalovaný uviedol, že žalobca bol vzatý do väzby z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keďže zistené skutočnosti nasvedčovali tomu, že by žalobca mohol pokračovať v páchaní ďalšej trestnej činnosti, pretože zo spisu vyplynul jeho konflikt s poškodeným v minulosti, pre ktorý bol právoplatne odsúdený. Táto obava bola podľa žalovaného o to viac opodstatnená, že žalobca bol v tom čase 12 rokov liečený na psychiatrii a viackrát hospitalizovaný, následkom čoho bolo potrebné ozrejmiť, či jeho pobyt na slobode bol nebezpečný pre spoločnosť. Mal za to, že dôvody väzby boli zavinené samotným žalobcom, čím vylúčil jeho prípadný nárok na náhradu škody podľa § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. Vo vzťahu k nemajetkovej ujme žalovaný považoval za nevyhnutné preukázať ujmu, ktorá bola spôsobená nezákonným rozhodnutím alebo rozhodnutím o väzbe a v prípade jej existencie je možné podľa neho priznať peňažné plnenie iba vtedy, ak samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením. Uviedol, že priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch predpokladá značnú mieru zásahu a pri posudzovaní uplatneného nároku je potrebné vziať do úvahy závažnosť vzniknutej ujmy, okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva, intenzitu, povahu a spôsob neoprávneného zásahu. Mal za to, že rozhodujúce je objektívne hľadisko a nie subjektívne pocity žalobcu. Žalovaný uviedol, že vzhľadom na osobu žalobcu, uvedené okolnosti prípadu (recidivista, invalidný dôchodca, dlhodobo nepriaznivý duševný stav a jeho zhoršenie pred vznesením obvinenia, väzba trvajúca 77 dní oproti predošlej väzbe, v ktorej sa nachádzal takmer 2 roky za predchádzajúce trestné stíhanie), tu nie sú dôvody na priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Mal za to, že už samotné konštatovanie porušenia práva musí byť považované za dostačujúce. Žalovaný sa nakoniec vyjadril aj k uplatnenému úroku z omeškania, a to s poukazom na R45/2000 a rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/185/2011, pričom mal za to, že sa štát môže dostať do omeškania s náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch až nesplnením povinnosti na základe rozhodnutia súdu. Na záver, pre prípad úspechu žalobcu v spore, navrhol určiť v rozsudku lehotu na plnenie 30 dní vzhľadom na administratívno-časovú náročnosť vykonania úhrady, potrebou schvaľovacieho procesu úhrady za účelom vykonania základnej finančnej kontroly a časovým obdobím potrebným na realizáciu úhrady.

4. Žalobca v replike nesúhlasil so vznesenou námietkou premlčania, mal za to, že uplatnený nárok je v kauzálnej súvislosti s oslobodzujúcim rozsudkom. Tvrdil, že mu obvinenie bolo vznesené bez relevantných dôkazov a väzba nebola v súlade s čl. 17 ods. 5 Ústavy SR. Bol názoru, že jeho invalidita, nepriaznivý duševný stav a zhoršenie zdravotného stavu ešte pred vznesením obvinenia mu nemôžu byť na ujmu. Podľa neho práve toto zistenie vysvetľuje, prečo nebol schopný brániť sa, keď v rámci vyšetrovania prvotne odmietol vypovedať. Namietol svoje označenie ako recidivista, uvedené tvrdenie považoval za ničím nepodložené aj vzhľadom na jeho odpis z registra trestov z 16.8.2011.

5. Žalovaný v duplike žiadal žalobu zamietnuť ako nedôvodnú okrem iného aj pre nesplnenie kumulatívnych podmienok pre uplatnenie nároku na náhradu škody titulom nezákonného rozhodnutia a rozhodnutia o väzbe, pre nepreukázanie nároku na náhradu škody spočívajúcej v trovách obhajoby a pre nepreukázanie nemajetkovej ujmy a potreby jej náhrady práve v peniazoch. Tvrdil, že pokiaľ podľa žalobcu nemajetková ujma vznikla v dôsledku tvrdeného nezákonného rozhodnutia, potom nie je daná príslušnosť Ministerstva spravodlivosti SR konať za štát v tejto časti. Uviedol, že príslušnosť Ministerstva spravodlivosti SR prichádza do úvahy len v súvislosti so vznikom škody, ktorá je v príčinnej súvislosti s rozhodnutím o väzbe. Ďalej mal žalovaný za to, že v danej veci nie je možné vzhliadnuť také okolnosti, aby sa priznaná suma náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch rovnala alebo sa blížila k žalovanej sume 19 000,- eur, presahujúcej tak výšku nemajetkovej ujmy priznávanej Európskym súdom pre ľudské práva v obdobných prípadoch a navyše výška ktorej by bola v rozpore so spôsobom odškodňovania

obetí poškodených násilnými trestnými činmi s trvalými následkami na zdraví, či dokonca na živote. Žalovaný poukázal na rozsudok Kučera vs. Slovensko, ktorým Európsky súd pre ľudské práva priznal sťažovateľovi za porušenie čl. 5 ods. 3, 4 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (za väzbu v trvaní 2 rokov, za vstup polície bytu a za obmedzenie súkromného a rodinného života sťažovateľa) náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6 000,- eur. Uviedol, že v iných prípadoch Európsky súd pre ľudské práva za porušenie uvedených osobnostných práv považoval za dostatočné zadosťučinenie samotné konštatovanie porušenia práva.

6. Žalobca v priebehu konania na pojednávaní dňa 04.05.2018 a dňa 03.09.2018 a tiež v písomnom vyjadrení uviedol, že náhradu nemajetkovej ujmy žiada ako odškodnenie za nezákonné rozhodnutie spojené s trestným stíhaním, vrátane vykonania väzby, za zásah do jeho osobnostných práv počas celého trestného stíhania vrátane väzby. Bol názoru, že ten, kto bol oslobodený spod obžaloby a bolo voči nemu nesprávne vedené trestné stíhanie, má zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia, uznesením o vzatí do väzby vrátane výkonu väzby a nasledujúcim nesprávnym postupom prokurátora vrátane podania obžaloby. Tvrdil, že žalovaná suma nemajetkovej ujmy predstavuje maximálnu výšku, keďže trestné stíhanie je závažným zásahom do osobnostných práv jednotlivca, došlo k obmedzeniu jeho práva podľa čl. 10 Listiny základných práv a slobôd a v neposlednom rade bol aj vo väzbe, pričom súd takmer po desiatich rokoch dospel k záveru, že skutok nie je trestným činom. Uviedol, že výkonom väzby došlo k obmedzeniu jeho súkromného a rodinného života, bol obmedzovaný vo svojom pohybe a v kontakte s blízkymi osobami. Mal za to, že pri hodnotení následkov neoprávneného držania vo väzbe v osobnej sfére poškodenej osoby je potrebné vychádzať z toho, že už samotné držanie vo väzbe má z povahy veci negatívne dopady na slobodu pohybu, či na právo na súkromie a v tomto ohľade výkon väzby sám osebe spôsobuje ujmu na základných právach, slobodách a dôstojnosti dotknutej osoby. Poukázal na to, že samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti, dobrej povesti, a to tým viac, ak ide o nepravdivé obvinenie. Bol názoru, že dĺžka trestného stíhania (takmer 10 rokov) bola neprimerane dlhá a predstavovala pre neho enormnú psychickú záťaž. Žalobca nakoniec špecifikoval žalovanú sumu 19 000,- eur uplatnenú titulom náhrady nemajetkovej ujmy a uviedol, že za dobu strávenú vo väzbe (77 dní) žiada odškodnenie vo výške 7 667,66 eur (99,58 eur za deň) a za dĺžku trestného stíhania (10 rokov) odškodnenie v sume 10 000,- eur. Rozdiel do výšky uplatnenej nemajetkovej ujmy 1 332,34 eur určil ako sumu približne zodpovedajúcu sume priznávanej ústavným súdom pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Poukázal pritom na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 30Cdo/2357/2010, rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/527/2014 z 26.1.2017 a rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/15/2009. Mal za to, že podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd automaticky vzniká nárok na odškodnenie za vykonanú väzbu, ak bola osoba oslobodená spod obžaloby, keďže sa v takom prípade všetky predchádzajúce uznesenia považujú za nezákonné. Tvrdil, že ten, kto bol oslobodený spod obžaloby a teda bolo voči nemu nesprávne vedené trestné stíhanie, má zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia, uznesením o vzatí do väzby vrátane výkonu väzby a nasledujúcim nesprávnym postupom prokurátora vrátane podania obžaloby. Podľa žalobcu v zmysle rozhodovacej praxe súdov vzniká nárok na náhradu nemajetkovej ujmy aj priamo z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v zmysle čl. 5 ods. 1 a ods. 5, podľa ktorého každý, kto bol zatknutý alebo pozbavený slobody v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie. Tvrdil, že pri určení rozsahu jeho odškodnenia za obmedzenie osobnej slobody výkonom väzby možno vychádzať aj z kritérií, ako je povaha trestnej veci, celková dĺžka obmedzenia osobnej slobody a následky v osobnej sfére poškodenej osoby.

7. Žalovaný mal naďalej za to, že žalobca nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy. Tvrdil, že žalobca bol obžalovaný z dvoch trestných činov, preto mu nebolo zrejmé, či práve z uznesenia o vznesení obvinenia, o ktoré žalobca opieral svoju žalobu, mu bola spôsobená nemajetková ujma.

8. Vo veci samej súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 19C/99/2016 zo dňa 03.09.2018 tak, že žalovaného zaviazal na zaplatenie náhrady škody vo výške 276,66 eur spolu s príslušenstvom a vo zvyšnej časti, t.j. v časti majetkovej škody v sume 1 338,50 eur s príslušenstvom a v časti nemajetkovej ujmy v sume 19 000,- eur s príslušenstvom žalobu zamietol. Úspešnému žalovanému súd nepriznal nárok na náhradu trov konania. Súd žalobu v časti nemajetkovej ujmy zamietol z dôvodu nepreukázania nemajetkovej ujmy žalobcom, neunesenia dôkazného bremena.

9. Proti uvedenému rozsudku podali odvolanie obe strany sporu.

9.1 Žalobca nesúhlasil so zamietnutím žaloby vo zvyšnej časti. Uviedol, že v priebehu konania s poukazom na súdnu prax špecifikoval svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch tak, že za dobu strávenú vo väzbe (77 dní) žiadal odškodnenie v sume 7 667,66 eur (99,58 eur/deň) a za dĺžku trestného stíhania (10 rokov) odškodnenie v sume 10 000,- eur (1000 eur/rok) s tým, že zostatok v sume 1 332,34 eur si uplatnil titulom odškodnenia za prieťahy v konaní. Mal za to, že z oslobodzujúceho rozsudku pre neho vyplýva právo požadovať náhradu škody v príčinnej súvislosti s nezákonnými uzneseniami a výkonom väzby. Vyčítal súdu prvej inštancie, že neaplikoval článok 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, z ktorého priamo vzniká nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Tvrdil, že väzba predstavuje najzávažnejší zásah do osobnej slobody obvineného v čase, keď ešte nebolo právoplatne rozhodnuté o jeho vine. Poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1Tpo/14/2006 zo dňa 9.3.2006, ktorým bol okamžite prepustený z väzby na slobodu, keďže väzba nebola primeraná okolnostiam prípadu a ani právnej kvalifikácii. Uviedol, že jeho pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom jeho zdravotného postihnutia, pričom považoval za preukázané, že počas prebiehajúceho trestného konania sa jeho zdravotný stav rapídne zhoršil, o čom podľa neho svedčí znalecký posudok zo dňa 20.8.2012. Bol názoru, že nezákonné rozhodnutie o väzbe a výkon väzby priamo zakladá jeho nárok bez toho, aby musel dokazovať význam dopadu väzby do jeho súkromnej sféry. Ohľadom požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie uviedol, že každé trestné stíhanie predstavuje obmedzenie súhrnu osobnostných práv vymenovaných v článku 10 Listiny základných práv a slobôd. Poukázal na to, že na základe vzneseného obvinenia zo dňa 24.12.2005 bol po dobu takmer 10 rokov vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude, ktorá nebola primeraná okolnostiam a ani povahe veci.

9.2 Žalovaný zotrval na vznesenej námietke premlčania, žiadal preto rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť v celom rozsahu. Okrem toho tvrdil, že si žalobca sám zavinil väzbu, keď zostal pasívny a nepodal sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia, zároveň dôvodom, ktorý vyvolal obavu z pokračovania v trestnej činnosti, bol práve predchádzajúci konflikt žalobcu s poškodeným, a preto mal za to, že žalobcovi nevzniklo právo na náhradu škody.

10. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 9Co/35/2019-297 zo dňa 30.01.2020 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti a v zamietajúcej časti týkajúcej sa náhrady škody vo výške 1338,50 eur s príslušenstvom potvrdil a vo zvyšnej zamietajúcej časti napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so závermi súdu prvej inštancie o tom, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo potrebné považovať za nezákonné rozhodnutie, keďže žalobca bol spod obžaloby oslobodený z dôvodu, že skutok nebol trestným činom. Podľa odvolacieho súdu preto nemôžu v žiadnom prípade obstáť námietky žalovaného, podľa ktorých v prípade žalobcu nebolo trestné konanie ukončené štandardne a na osobitosť trestnej veci žalobcu, a to s poukazom na duševný stav žalobcu, nebolo možné vychádzať z ustálenej judikatúry. Rovnako za správny považoval záver súdu prvej inštancie, že nezákonným rozhodnutím bolo aj rozhodnutie o vzatí žalobcu do väzby a žalovaný neuniesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že si žalobca väzbu zavinil sám. Odvolací súd uzavrel, že samotná skutočnosť, že žalobca bol v minulosti viackrát súdne trestaný, sama osebe neznamená, že žalobca väzbu zavinil, keď neboli preukázané žiadne ďalšie skutočnosti, že by mohol pokračovať v trestnej činnosti. Krajský súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie aj ohľadom odôvodnenia o neprihliadnutí na vznesenú námietku premlčania.

10.1 Ohľadom žalobcom uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy titulom trestného stíhania, rozhodnutia o väzbe a prieťahov odvolací súd uviedol, že trestné stíhanie trvajúce 9 rokov a 5 mesiacov za trestnú činnosť s výkonom väzby v trvaní 77 dní, ktoré bolo skončené oslobodením spod obžaloby, pretože skutok sa nestal alebo nebol trestným činom, predstavuje veľmi závažný zásah do súkromnej a osobnej sféry jednotlivca a v právnom štáte je nevyhnutné, aby bol za taký závažný zásah odškodnený. Krajský súd odkázal na článok 46 ods. 3 Ústavy SR a uviedol, že použitím zákona č. 514/2003 Z. z. v prípadoch zodpovednosti štátu za škodu nesmie dôjsť priamo ani nepriamo k obmedzeniu rozsahu základného práva zaručeného v článku 46 ods. 3 ústavy, t.j. je nutné kompenzovať všetku ujmu, ktorú by bolo možné namietať podľa článku 46 ods. 3 ústavy. Podľa uvedeného rozhodnutia za nesplniteľné dôkazné bremeno odvolací súd označil požiadavky súdu prvej inštancie na preskúmanie finančného ocenenia nehmotnej ujmy žalobcu, najmä v oblasti osobných,

rodinných, sociálnych vzťahov či psychického stavu, pretože sa nemajetková ujma nepreukazuje. Vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Ide o stav mysle poškodenej osoby, ktorý sa preukazuje empaticky. Podľa odvolacieho súdu za situácie, kedy žalobca nie je schopný presne určiť a preukázať výšku škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, pričom však preukáže a odôvodní, že mu taká škoda vznikla, nemôže súd prvej inštancie rozhodnúť, že mu preto škoda nebude vôbec priznaná alebo že medzi protiprávnym konaním žalovaného a vzniknutou škodou nie je príčinná súvislosť.

11. Podľa § 391 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

12. Po vrátení veci súdu prvej inštancie zostal predmetom sporu žalobcom uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v celkovej sume 19 000,- eur s príslušenstvom.

13. Žalobca v podaní zo dňa 01.04.2020 vo vzťahu k nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku výkonu väzby uviedol, že väzba predstavuje najzávažnejší zásah do osobnej slobody obvineného, a preto treba dbať na zásadu primeranosti a zdržanlivosti. Tvrdil, že samotné držanie vo väzbe malo negatívny dopad do jeho osobnostných práv, minimálne do práva na slobodu pohybu, do práva na súkromie a práva na rodinný život. Poukázal na to, že výkon väzby vo všeobecnosti spôsobuje ujmu na základných právach a slobodách a dôstojnosti dotknutej osoby, spôsobuje stres, neistotu, úzkosť a vylučuje možnosť kontaktu s okolím a rodinnými príslušníkmi. Tvrdil, že významná je aj psychická kondícia, t.j. či ide o zdravú osobu alebo osobu postihnutú psychickou poruchou ovplyvňujúcou jej myslenie, správanie a emócie. Uviedol, že od začiatku vyšetrovania poukazoval na nezákonnosť postupu policajných orgánov, nakoniec bol spod obžaloby oslobodený. Zdôraznil, že bol trestne stíhaný 9 rokov a 158 dní pre skutok, ktorý sa nestal. Uviedol, že tento stav negatívne ovplyvnil kvalitu jeho života, bol každým dňom konfrontovaný s faktom, že čelí trestnému stíhaniu. Poukázal na to, že obmedzenie osobnej slobody a jeho trestné stíhanie malo o to závažnejší negatívny dopad do jeho osobnostných práv, pretože trpí závažným psychickým ochorením od roku 1995, je držiteľom preukazu ZŤP a je na starobnom dôchodku.

14. Súd na prejednanie veci samej nariadil na deň 26.09.2023 pojednávanie.

14.1 Právna zástupkyňa žalobcu sa v plnom rozsahu pridržiavala podanej žaloby. S poukazom na zákon č. 514/2003 Z. z., Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a rozhodnutie odvolacieho súdu v predmetnej veci mala za to, že nárok žalobcu je dôvodný. Vo vzťahu k žalovanej sume 1332,34 eur dodala, že takúto sumu by žalobca dostal v prípade, keby podal ústavnú sťažnosť na prieťahy. Trestné stíhanie žalobcu vedené v minulosti, ktoré bolo zahladené, považovala za irelevantné, keďže sa v danom konaní skúmalo konkrétne trestné stíhanie, ktoré skončilo oslobodzujúcim rozsudkom.

14.2 Poverená zástupkyňa žalovaného namietala vyčíslenie náhrady nemajetkovej ujmy v sume 11 332,34 eur, keď poukázala na to, že sa žalobca domáhal náhrady nemajetkovej ujmy titulom nezákonného rozhodnutia a rozhodnutia o väzbe, avšak nie v dôsledku prieťahov v trestnom konaní. Mala za to, že tvrdenia žalobcu ohľadom vzniku a výšky požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy sú všeobecne formulované, podľa nej takýmto spôsobom nie je možné preukázať ani vznik a ani výšku nemajetkovej ujmy. Poukázala na žalobcov odpis z registra trestov, ako aj na skutočnosť, že žalobca už bol predtým právoplatne odsúdený za trestný čin spáchaný voči osobe, ktorá vystupovala ako poškodená v trestnom konaní, pričom žalobca ešte pred vykonaním tejto väzby bol vo väzbe dva roky. Bola názoru, že nemajetková ujma u žalobcu nebola preukázaná, podľa nej absentovala aj príčinná súvislosť medzi jednotlivými titulmi a vznikom ujmy.

15. Súd vo vzťahu k uplatnenému nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vychádzal z listinných dôkazov, z ktorých ustálil nasledovný skutkový a právny stav veci.

15.1 Zo žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody zo dňa 2.3.2016 súd zistil, že sa žalobca titulom trestného stíhania (uznesenia o vzatí do väzby) a rozhodnutia o väzbe domáhal nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy obdobne, ako opísal v žalobe.

15.2 Z podania Generálnej prokuratúry SR zo dňa 12.4.2016 vyplýva, že odmietla žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, pretože nespĺňala zákonné požiadavky pre jej vyhovenie. Poukázala na to, že vyšetrovateľ OR PZ Malacky začal proti žalobcovi a ďalšej osobe trestné stíhanie, následne obaja obvinení boli trestným rozkazom Okresného súdu Bratislava IV uznaní vinnými zo žalovaných trestných činov. U žalobcu bolo následne nariadené znalecké dokazovanie, z ktorého vyplynulo, že žalobca trpí vážnym duševným ochorením, nechápe zmysel trestného konania, súd preto trestné stíhanie prerušil. Po troch rokoch súd pokračoval v trestnom stíhaní žalobcu a z nového znaleckého posudku vyplynulo, že žalobca trpí duševnou chorobou spojenou s organickým poškodením mozgu, stav je trvalý, nechápe zmysel trestného konania. Prokurátor vzhľadom na zdravotný stav žalobcu a odstup času, ktorý uplynul od skutku, ako i na podiel žalobcu na spáchaní skutku, navrhol žalobcu oslobodiť spod obžaloby z dôvodu, že skutok nie je trestným činom.

15.3 Z oznámenia Ministerstva spravodlivosti SR o výsledku predbežného prerokovania nároku na náhradu škody zo dňa 15.8.2016 súd zistil, že žiadosti žalobcu nebolo vyhovené, a to pre nesplnenie podmienok vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci titulom nezákonného rozhodnutia a pre nesplnenie podmienok vzniku nároku na náhradu škody podľa § 7 zákona č. 514/2003 Z. z., keď podľa Ministerstva spravodlivosti SR žalobca sám zavinil väzbu.

15.4 Uznesením Okresného riaditeľstva PZ Bratislava IV, Úrad justičnej a kriminálnej polície, Odbor skráteného vyšetrovania, Oddelenie skráteného vyšetrovania Malacky, ČVS: ORP-3477/3-OSV-Ma-2005 zo dňa 24.12.2005 bolo voči žalobcovi a ďalšej osobe vznesené obvinenie pre trestný čin poškodzovania cudzej veci vykonaný spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona k § 257 ods. 1 Trestného zákona.

15.5 Okresná prokuratúra Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 3Pv/1785/05 podala dňa 25.12.2005 návrh na vzatie žalobcu do väzby podľa § 77 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a c). Z odôvodnenia uvedeného návrhu vyplýva, že obaja obvinení popierali spáchanie skutku a hrozilo u nich, že v prípade ponechania ich na slobode by na seba navzájom pôsobili ako spoluobvinení, u žalobcu hrozila aj obava z pokračovania v trestnej činnosti vzhľadom na predchádzajúce konflikty s poškodeným a vzhľadom na lekárske správy z 7.11.2005, podľa ktorých žalobca je 12 rokov v sústavnej psychiatrickej starostlivosti s klinickou diagnózou schizoafektívna psychóza. Z uvedeného návrhu bolo tiež zistené, že si žalobca zvolil obhajcu.

15.6 Uznesením Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. Tp 427/2005 zo dňa 27.12.2005 boli obvinení, t. j. aj žalobca vzatí do väzby podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. c) (obava z pokračovania v páchaní ďalšej trestnej činnosti) s tým, že väzba u oboch začala plynúť dňa 23.12.2005 o 21.15 hod. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že sa žalobca priznal, že v minulosti mal konflikt s poškodeným, za ktorý bol právoplatne odsúdený. Žalobca bol liečený pre psychiatrické ochorenie.

15.7 Okresné riaditeľstvo PZ Bratislava IV, Úrad justičnej a kriminálnej polície v konaní vedenom pod ČVS: ORP-17/OVK-MA-2006 Hd vydalo dňa 27.2.2006 upozornenie o zmene právnej kvalifikácie, podľa ktorého sa skutok, pre ktorý bolo aj žalobcovi vznesené obvinenie, bude v ďalšom konaní posudzovať vo vzťahu k žalobcovi ako pomoc k pokusu trestného činu poškodzovania cudzej veci podľa § 10 ods. 1 písm. c), § 8 ods. 1, § 257 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona účinného do 31.12.2005.

15.8 Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2Tpo/14/06 zo dňa 9.3.2006 sa zrušilo sťažnosťou napadnuté uznesenie Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 31.1.2006 v celom rozsahu, ktorým súd prvého stupňa zamietol žiadosť žalobcu o prepustenie z väzby na slobodu a neprijal písomný sľub, a žalobca sa ihneď prepustil z väzby na slobodu. Podľa odôvodnenia uznesenia Krajského súdu v Bratislave bol odvolaciemu súdu dňa 2.3.2006 doručený znalecký posudok znalcov z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria, z ktorého vyplývalo, že žalobca netrpí duševným ochorením v pravom slova zmysle, ale ide o zmiešanú poruchu osobnosti, pričom v čase spáchania činu mal rozpoznávacie aj ovládacie schopnosti plne zachované. Pobyt žalobcu na slobode nebol nebezpečný a znalci nenavrhli u žalobcu uložiť ochranné psychiatrické liečenie. Odvolací súd zistil, že obvinený bol trestne stíhaný pre trestný čin, u ktorého v zmysle nových trestnoprávnych kódexov ide o prečin a u prečinov je podľa nových ustanovení možná väzba len do 12 mesiacov, z ktorých jedna polovica pripadá na prípravné konanie. Vzhľadom na túto skutočnosť odvolací súd konštatoval, že žalobca je vo

väzbe od 23.12.2005, väzba nie je primeraná okolnostiam prípadu, ani právnej kvalifikácii a neexistujú skutočnosti odôvodňujúce záver, že žalobca bude pokračovať v trestnej činnosti.

15.9 Okresný súd Bratislava IV uznesením sp. zn. 1T/63/2006 zo dňa 29.7.2009 rozhodol o prerušení trestného stíhania žalobcu z dôvodu, že obvinený nebol schopný chápať zmysel trestného stíhania pre duševnú chorobu, ktorá nastala po spáchaní činu. Okresný súd Bratislava IV uznesením sp. zn. 1T/63/2006 zo dňa 8.10.2012 rozhodol o pokračovaní v trestnom stíhaní žalobcu z dôvodu pominutia dôvodu na prerušenie.

15.10 Okresný súd Bratislava IV dňa 29.5.2015 vydal rozsudok č. k. 1T/63/2006-793, ktorým žalobcu oslobodil spod obžaloby, pretože skutok nie je trestným činom. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 29.5.2015.

15.11 Z odpisu registra trestov žalobcu zo dňa 16.8.2011 súd zistil, že žalobca mal vykázaných 5 záznamov – rozhodnutie Vojenského obvodového súdu Bratislava z 15.5.1985 (zahladenie odsúdenia), rozhodnutie Okresného súdu Nitra z 1.11.1985 (zahladenie odsúdenia), rozhodnutie Okresného súdu Bratislava vidiek z 12.4.1988 (zahladenie odsúdenia), rozhodnutie Okresného súdu Malacky z 23.7.2002 (zahladenie odsúdenia), rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 27.4.2009 (ochranné liečenie psychiatrické, ústavné).

16. Podľa § 1 písm. a) a c) zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), tento zákon upravuje
a) zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci,
c) predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody a právo na regresnú náhradu.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci
a) nezákonným rozhodnutím,
b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,
c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo
d) nesprávnym úradným postupom.

Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní.

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

Podľa § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak
a) bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie,
b) bol oslobodený spod obžaloby alebo
c) vec bola postúpená inému orgánu.

Podľa § 9 ods. 1 a 4 zákona č. 514/2003 Z. z. (účinného v čase podania žaloby) štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prieťahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb; za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 86 písm. a) a d) Ústavy Slovenskej republiky a postup alebo výsledok postupu vlády Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 119 písm. b) Ústavy

Slovenskej republiky. Právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom má ten, komu bola takým postupom spôsobená škoda.

Podľa § 9 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z. (účinného v od 1.7.2004 do 31.8.2007) Štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie zákonom ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prieťahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb. Právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom má ten, komu bola takým postupom spôsobená škoda.

Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je potrebné vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku (ďalej len „žiadosť“) s príslušným orgánom podľa § 4 a 11.

Podľa § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, a z titulu, ktorý bol predbežne prerokovaný. Ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.

Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

Podľa § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. (účinného v čase podania žaloby) výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na
a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,
b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,
c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,
d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

Podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. (účinného v čase podania žaloby) výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa odseku 2 nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu.

Podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy SR každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa § 232 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. CSP lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu.

17. Súd v predmetnej veci rozsudkom sp. zn. 19C/99/2016 zo dňa 03.09.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/35/2019 zo dňa 30.01.2020 právoplatne rozhodol o tom, že všetky predpoklady na vznik zodpovednosti štátu za škodu sú splnené. Rovnako bola v danej veci vyriešená otázka premlčania, či zavinenie žalobcu na vzatí do väzby. Preto spornou otázkou, a to aj

s poukazom na právny názor odvolacieho súdu, ktorým je súd prvej inštancie viazaný, zostala už len výška nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

18. Žalobca špecifikoval ním uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v celkovej sume 19 000,- eur tak, že si sumu vo výške 7 667,66 eur (99,58 eur/deň) uplatnil za dobu strávenú vo väzbe (77 dní), sumu vo výške 10 000,- eur (1000 eur/rok) si uplatnil za dĺžku trestného stíhania (10 rokov) a sumu vo výške 1 332,34 eur si uplatnil titulom odškodnenia za prieťahy v konaní.

19. Ako uviedol aj odvolací súd v rozsudku sp. zn. 9Co/35/2019 zo dňa 30.01.2020, väzobné trestné stíhanie predstavuje zásah do základných práv jedinca, pričom náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch patrí poškodenému za splnenia toho predpokladu, že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú rozhodnutím o väzbe, ktorú nemožno uspokojiť inak. V predmetnom spore nebolo preukázané, že by sa žalobcovi štát ospravedlnil za vykonanú väzbu v rozsahu 77 dní a ani za bezdôvodne vedené trestné stíhanie v trvaní celkom 9 rokov a 5 mesiacov. Podľa názoru odvolacieho súdu výkon väzby predstavoval tak závažnú ujmu zasahujúcu do ľudských práv žalobcu, že uvedené nebolo možné kompenzovať žiadnou formou nepeňažnej kompenzácie, a to aj s ohľadom na značný odstup času od výkonu väzby, kedy na reparáciu nie je postačujúce ani samotné konštatovanie porušenia práva, či ospravedlnenie, pretože ujmu žalobcu za výkon väzby nemožno odčiniť inak, ako poskytnutím náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Zároveň v prípade náhrady nemajetkovej ujmy požadovanej za väzbu nie je možné opomenúť ani skutočnosť, že pôvodne zákonná väzba nepredstavujúca porušenie čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, sa v dôsledku oslobodenia obžalovaného spod obžaloby stáva z hľadiska vnútroštátnej úpravy nezákonnou a zakladá zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú oslobodenému obžalovanému vykonanou väzbou (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 177/2005 z 31.5.2007).

20. V súvislosti s požadovanou náhradou nemajetkovej ujmy za výkon väzby súd podporne poukazuje aj na ďalšie rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Co/122/2021-287 zo dňa 31.10.2022, v ktorom krajský súd rovnako konštatoval, že vzatie do väzby samo osebe predstavuje a má za následok vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca, do jeho práva na súkromie, práva na ochranu súkromného života, pričom má bezpochyby vplyv na jeho osobný, rodinný, sociálny život, keďže obvinený nemôže žiť svoj bežný život, stretávať sa so svojimi blízkymi. Je teda nepochybné, že výkon väzby realizovanej naviac v rozpore so zákonom je spôsobilý vyvolať popri materiálnej škode aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv. Tento následok nastáva bez ohľadu na to, či ide o osobu, ktorá sa dovtedy nedopustila žiadnej trestnej činnosti alebo ide o osobu už súdne trestanú, pričom ho v zmysle príslušnej judikatúry netreba osobitne preukazovať. Preto aj keď žalobca svojou výpoveďou, prípadne ani inými dôkaznými prostriedkami nepreukázal dopady vykonanej väzby na svoj život, je nepochybné, že pobyt vo väzbe predstavoval sám osebe mimoriadne stresujúci faktor a mohol mať dopad na žalobcu ako v tom čase obvineného, najmä na jeho psychický stav a vnútorné prežívanie, ktoré sa v tejto výsostne subjektívnej rovine napokon ani nedá preukázať, a preto sa v určitej miere prezumuje.

21. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/125/2019 zo dňa 27.08.2019 „za nesplniteľné dôkazné bremeno (dôkaznú povinnosť) v takej situácii najvyšší súd označuje požiadavky odvolacieho súdu na preskúmanie finančného ocenenia nehmotnej ujmy žalobcu, najmä v oblasti osobných, rodinných, pracovných, sociálnych vzťahov či psychického stavu, pretože nemajetková ujma sa nepreukazuje (porov. 4 Cdo 34/2018, bod 4.1.vi.). Nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Ide o stav mysle poškodenej osoby, ktorý sa preukazuje empaticky, pravda za predpokladu, že sa sudca bude vedieť aspoň elementárne vcítiť do pozície trestne stíhaného človeka; a to sa sudcom odvolacieho súdu v tomto konaní, žiaľ, nepodarilo, lebo aj oni postavili žalobcu do úlohy púheho objektu, kedy sa stáva iba prostriedkom v rukách štátnej moci (orgánov činných v trestnom konaní), ktorý je potom zameniteľný aj so skutočným zločincom, a tak sa musí podrobovať excesívnym úkonom orgánov činných v trestnom konaní, hoci vo výsledku bol nevinný, čiže aj uznesenie o vznesení obvinenia nemalo byť vôbec vydané. Takéto bezprávie voči ľudskej dôstojnosti musí byť v právnom štáte odškodniteľné. Škodu teda treba chápať ako ujmu na chránenom statku, ako je majetok, osoba, alebo iný chránený záujem, pričom najvyššiu mieru ochrany požívajú ľudský život, integrita človeka, ľudská dôstojnosť a sloboda. Každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje spoločenský, pracovný a osobný život stíhaného, a to bez ohľadu na jeho výsledok, teda aj je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy najmä v takom prípade, ak sa preukáže, že bolo od začiatku nezákonné; ide o zodpovednosť absolútne

objektívnu a za výsledok trestného konania vo veci samej, čím je založená zodpovednosť štátu za škodu obvineného spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia.“

22. Žalobca náhradu nemajetkovej ujmy za výkon väzby odôvodnil tým, že samotné držanie vo väzbe negatívne zasiahlo jeho osobnostné práva, minimálne právo na slobodu pohybu, právo na súkromie a právo na rodinný život, teda výkonom väzby došlo k obmedzeniu jeho súkromného a rodinného života, bol obmedzovaný vo svojom pohybe a v kontakte s blízkymi osobami. Poukázal na to, že výkon väzby vo všeobecnosti spôsobuje ujmu na základných právach a slobodách a dôstojnosti dotknutej osoby, spôsobuje stres, neistotu, úzkosť a vylučuje možnosť kontaktu s okolím a rodinnými príslušníkmi. Tvrdil, že významná je aj psychická kondícia, t.j. či ide o zdravú osobu alebo osobu postihnutú psychickou poruchou ovplyvňujúcou jej myslenie, správanie a emócie. Uviedol, že od začiatku vyšetrovania poukazoval na nezákonnosť postupu policajných orgánov, nakoniec bol spod obžaloby oslobodený. Zdôraznil, že bol trestne stíhaný 9 rokov a 158 dní pre skutok, ktorý sa nestal. Uviedol, že tento stav negatívne ovplyvnil kvalitu jeho života, bol každým dňom konfrontovaný s faktom, že čelí trestnému stíhaniu. Poukázal na to, že obmedzenie osobnej slobody a jeho trestné stíhanie malo o to závažnejší negatívny dopad do jeho osobnostných práv, pretože trpí závažným psychickým ochorením od roku 1995, je držiteľom preukazu ZŤP a je na starobnom dôchodku.

23. Pri odškodňovaní ujmy vzniknutej väzbou v danom prípade súd vychádzal zo skutočnosti, že väzba má za následok zásah do ústavou garantovaného práva osobnej slobody, slobody pohybu a pobytu, práva na súkromie. V zmysle článku 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd má každý právo na slobodu a osobnú bezpečnosť a každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie. Podmienkou práva na odškodnenie je porušenie niektorého ustanovenia článku 5 ods. 1 až 4 Dohovoru, alebo že pozbavenie osobnej slobody je v rozpore s vnútroštátnym právom. Predpokladom nároku je vznik škody v príčinnej súvislosti s namietaným porušením článku 5. Podľa Judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa pod škodou v zmysle článku 5 ods. 5 Dohovoru rozumie ako škoda materiálna, tak nemateriálna. Súd v predmetnej veci pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z právneho názoru odvolacieho súdu, ako aj rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR. Zistil, že žalobca má nepriaznivý zdravotný stav od roku 1995, ktorý sa zhoršuje, disponuje preukazom zdravotne ťažko postihnutej osoby, ktorá vyžaduje sprievodcu a v zmysle znaleckých posudkov vypracovaných v priebehu trestného stíhania žalobca trpí duševnou chorobou spojenou s organickým poškodením mozgu, pričom jeho stav je trvalý, nechápe zmysel trestného konania. Inak tomu nebolo ani v roku 2005, kedy bol žalobca vzatý do väzby, v ktorej bol držaný 77 dní. Napriek znaleckému posudku z roku 2006 bolo neskôr zistené, že žalobca trpí duševnou chorobou, a to už dlhšiu dobu. Súd tak považoval za zrejmé, že okrem toho, že väzba predstavuje závažný zásah do základných ľudských práv, žalobca má zároveň poškodené zdravie, ktorému výkon väzby v trvaní 77 dní neprospel, práve naopak. Zároveň súd podotýka, že výkon väzby v trvaní čo i len 3 dni za predpokladu, že napokon osoba, ktorá bola trestne stíhaná, je oslobodená spod obžaloby, nie je ospravedlniteľný, pretože dochádza k zásahu do práv osoby a negatívne ovplyvňuje aj psychické zdravie. Bez ohľadu na život žalobcu pred vzatím do väzby a po prepustení z väzby predstavuje väzba násilné pretrhnutie vzťahov s rodinou a okolím, obmedzenie styku žalobcu s vonkajším prostredím, čo malo bez pochyby vplyv na jeho už i tak podlomené psychické zdravie. Pokiaľ žalovaný v priebehu konania uvádzal, že žalobca už bol vo výkone väzby, a to 2 roky, súd poukazuje na to, že sa s uvedenou procesnou obranou žalovaného zaoberal aj Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 9Cdo/30/2021 z 20.04.2023, ktorý mal za to, že samotná skutočnosť, že žalobca v predchádzajúcom období preukázateľne spáchal totožnú alebo obdobnú trestnú činnosť (za ktorú bol právoplatne odsúdený), sama osebe neznamená automaticky zánik jeho práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v zmysle ustanovenia § 8 ods. 6 zák. č. 514/2003 Z. z.

24. Pri zohľadnení uvedených skutočností a za situácie, že väzba nepochybne predstavuje vážny zásah do života každého jedinca, do osobnej integrity, pričom v tomto prípade nesporne trvala 77 dní, súd rozhodol aj vzhľadom na judikatúru v obdobných prípadoch (napr. rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/57/2016 z 26.03.2019, nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/26/2018 z 04.07.2019) tak, že žalobcovi priznal za jeden deň väzby sumu 40,- eur, t.j. za 77 dní predstavuje náhrada nemajetkovej ujmy sumu 3 080,- eur. Výšku nemajetkovej ujmy súd ustálil voľnou úvahou, vychádzal pritom zo skutočnosti, že väzba predstavuje najzávažnejší zásah do osobnej slobody obvineného, ktorý je prípustný podľa článku 17 Ústavy SR. Pri nej je potrebné dbať na zásadu primeranosti a zdržanlivosti, primárne využiť opatrenia, ktoré najlepšie

vedú k dosiahnutiu účelu trestného konania, ale nebudú neprimerane zasahovať do základných práv a slobôd osoby, voči ktorej sa uplatňujú. Vo vzťahu k žalobcovi súd prihliadol aj na jeho nepriaznivý zdravotný stav, kedy jeho psychický stav nebol optimálny už ani v čase vzatia do väzby (ale ani v priebehu celého trestného stíhania), ale v neposlednom rade aj na skutočnosť, že väzba u žalobca v žiadnom prípade nebola primeraná skutku, ktorý sa mu kládol za vinu. Krajský súd v Bratislave totiž v uznesení sp. zn. 2Tpo/14/06 zo dňa 9.3.2006 konštatoval, že väzba nebola primeraná okolnostiam prípadu a ani právnej kvalifikácii a neexistovali skutočnosti odôvodňujúce záver, že žalobca bude pokračovať v trestnej činnosti. Hoci sa žalobca domáhal náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu v sume 99,58 eur/ deň, súdu sa ako primerané a spravodlivé vzhľadom na daný prípad (kedy sa každý prípad posudzuje individuálne) javilo priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 40 eur/ deň. Žalobca bol obmedzený na svojich právach, okrem toho trpel duševnou chorobou a aj toho času je ťažko zdravotne postihnutý, no iné významné okolnosti, ktoré by jeho prípad individualizovali od ostatných nezákonných väzieb, neuviedol. Súd nespochybňuje závažnosť zásahu držania žalobcu vo väzbe, dokonca za situácie, kedy väzba nebola primeraná, avšak výška nemajetkovej ujmy závisí od viacerých okolností, aj od dopadu väzby do osobnostnej sféry žalobcu. Súd poukazuje na to, že široká komparácia rozhodovacej praxe ESĽP uvedená v rozsudku NS ČR sp. zn. 30Cdo 2357/2010 z 11.januára 2012 uverejneného v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk NS ČR pod č. R 52/2012 považovala za primerané odškodnenie väzby vo výške 1.000 eur za mesiac jej trvania (viď rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/74/2021 zo dňa 29.06.2023). Súd tak žalobu vo zvyšnej časti požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy za výkon väzby zamietol.

25. Súd žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch aj za trestné stíhanie za obdobie od prepustenia žalobcu z výkonu väzby do nadobudnutia právoplatnosti oslobodzujúceho rozsudku. Pri hodnotení následkov trestného stíhania žalobcu súd vychádzal z dĺžky trestného konania (približne 9 rokov, keďže za väzbu bol žalobca samostatne odškodnený), zo skutku, ktorý sa žalobcovi kládol za vinu a z výšky hroziaceho trestu odňatia slobody za trestný čin. Súd aj v prípade rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy poukazuje na právny názor odvolacieho súdu v predmetnej veci a rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR, podľa ktorých nielen väzba, ale aj trestné stíhanie, ktoré bolo skončené oslobodením spod obžaloby, pretože skutok sa nestal alebo nebol trestným činom, predstavuje veľmi závažný zásah do súkromnej a osobnej sféry jednotlivca a v právnom štáte je nevyhnutné, aby bol za taký závažný zásah odškodnený. Vychádzajúc z vyššie uvedeného súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie vo výške 9 000,- eur, pričom pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal zo sumy 1 000,- eur na rok trestného stíhania. Takto priznaná náhrada nemajetkovej ujmy podľa súdu predstavuje dostatočné zadosťučinenie za utrpenie žalobcu na tých nehmotných hodnotách, ktoré sa dotýkajú morálnej integrity žalobcu, taktiež pokiaľ ide o stres, neistotu a frustráciu z výsledku trestného stíhania, ktoré trvalo od roku 2005. Podľa názoru súdu žalobcovi vznikla ujma trvajúca po celú dobu trestného stíhania, pričom tento zásah bol o to intenzívnejší, keď sa preukázalo, že žalobca bol po celé toto obdobie trestne stíhaný pre skutok, o ktorom bolo dokázané, že nie je trestným činom.

26. Pokiaľ ide o primeranosť výšky nemajetkovej ujmy a kritériá jej spravodlivého určenia, súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016-42 zo dňa 24.1.2017, v ktorom sa ústavný súd okrem iného zaoberal aj otázkou ústavnej akceptovateľnosti priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo inak než odsúdením. Ústavný súd skonštatoval, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania, ktoré sa skončilo inak než odsúdením (a to aj v prípade, ak nebolo realizované väzobne), je ústavne akceptovateľným a ústavou predpokladaným spôsobom poskytnutia satisfakcie takto stíhanej osobe. Vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí bez ohľadu na to, či bolo vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. alebo za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z., odôvodňuje s ohľadom najmä na čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny právo na náhradu nemajetkovej ujmy takto stíhanej osoby, pokiaľ jej táto v príčinnej súvislosti s vedením trestného stíhania vznikla. Z uvedených záverov ústavného súdu je zrejmé, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy sa vzťahuje nielen na väzbu, ale aj na samotné trestné stíhanie, pričom primeranosť výšky jej náhrady je potrebné posudzovať bez ohľadu na to, či trestné konanie bolo realizované väzobne, resp. či už bolo odškodnenie za nezákonnú väzbu uplatnené, príp. bolo priznané a voči ktorému subjektu, ktorý koná v mene štátu (viď rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/74/2021 zo dňa 29.06.2023). Súd vzhľadom na vyššie uvedené považoval za primeraný nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 9 000,- eur za 9 rokov (a nie 10 rokov, ako žalobca uviedol) trvajúce trestné stíhanie a tento nárok žalobcovi priznal ako formu

zadosťučinenia za nezákonné trestné stíhanie. Súd tak žalobu vo zvyšnej časti uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie zamietol.

27. Pokiaľ ide o žiadosť žalovanej prihliadnuť na zákon č. 215/2006 Z. z. vo vzťahu k maximálnej sume odškodnenia, súd poukazuje na to, že obmedzenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy zohľadnením práve uvedeného zákona č. 215/2006 Z. z. bolo zavedené až novelou zákona č. 514/2003 Z. z. účinnou od 1.1.2013. Súd v danom prípade, kedy nebol obmedzený žiadnou zákonnou úpravou pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy, vychádzal z voľnej úvahy, ako aj zo súdnej praxe. Výška konkrétnej priznanej sumy náhrady nemajetkovej ujmy by mala plniť satisfakčnú funkciu a musí vychádzať zo zásady primeranosti, zodpovedať všeobecnej predstave o spravodlivosti a slušnosti a požiadavke rozumného usporiadania vzťahov medzi stranami.

28. Napriek tomu, že odvolací súd v bode 33. svojho rozhodnutia konštatoval, že boli splnené všetky predpoklady pre priznanie vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím a súdu prvej inštancie uložil povinnosť zaoberať sa už len výškou náhrady nemajetkovej ujmy, žalovaný zotrval na svojej procesnej obrane o nepreukázaní príčinnej súvislosti vzniku nemajetkovej ujmy s nezákonným rozhodnutím. Súd preto na záver opätovne poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/125/2019 z 27.08.2019, podľa ktorého nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, pričom každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje spoločenský, pracovný a osobný život stíhaného, a to bez ohľadu na jeho výsledok, teda je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy najmä v takom prípade, ak sa preukáže, že bolo od začiatku nezákonné; ide o zodpovednosť absolútne objektívnu a za výsledok trestného konania vo veci samej, čím je založená zodpovednosť štátu za škodu obvineného spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia. Aj keď žalovaný tvrdil, že žalobca bol v minulosti trestne stíhaný, uvedené tvrdenie nevie ovplyvniť rozhodnutie súdu o tom, že žalobcovi vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za dané konkrétne trestné stíhanie, keďže sa uznesenie o vznesení obvinenia považuje za nezákonné rozhodnutie. Rovnako nie je možné bagatelizovať nemajetkovú ujmu žalobcu, prípadne tvrdiť, že mu žiadna nevznikla alebo priznať len symbolickú sumu náhrady nemajetkovej ujmy len z dôvodu, že podľa znaleckého posudku vypracovaného v trestnom konaní žalobca nebol schopný vnímať zmysel trestného stíhania, pretože trpí duševnou chorobou spojenou s organickým poškodením mozgu a jeho stav je trvalý. Psychická choroba nevylučuje vznik nemajetkovej ujmy, najmä nie vtedy, keď sa preukáže, že takáto osoba bola nezákonne vzatá do väzby a trestné stíhanie sa skončilo oslobodzujúcim rozsudkom, pretože skutok, ktorý sa mu kládol za vinu, nebol trestným činom. Pokiaľ by aj prípadne boli vedené voči žalobcovi súčasne iné trestné stíhania, súd považoval za dôležité a pre spor rozhodujúce, že dané konkrétne trestné stíhanie, za ktoré si žalobca uplatnil náhradu škody a nemajetkovej ujmy, sa skončilo oslobodzujúcim rozsudkom.

29. Žalobca sa nakoniec domáhal náhrady nemajetkovej ujmy aj v sume 1 332,34 eur, ktorú si uplatnil titulom odškodnenia za prieťahy v konaní. Súd predmetnú sumu žalobcovi nepriznal, keďže v rámci trestného konania neboli konštatované žiadne prieťahy. Odškodnenie za dĺžku trestného stíhania je odzrkadlené práve v priznanej sume náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonné rozhodnutie, keďže súd priznal žalobcovi náhradu za 9 rokov trvajúce trestné stíhanie. Samostatný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy titulom prieťahov si žalobca neuplatnil. Prieťahy, ktoré by mohli predstavovať nesprávny úradný postup, nikým neboli konštatované, a preto súd žalobu aj v tejto časti zamietol.

30. Súd určil žalovanému lehotu na plnenie 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, pretože žalovaný žiadal v prípade úspechu žalobcu v konaní o určenie 30-dňovej lehoty na splnenie povinnosti s odôvodnením administratívno-časovej náročnosti úhrady a potrebou schvaľovacieho procesu úhrady u žalovaného. Súd na základe žiadosti žalovaného uložil žalovanému dlhšiu lehotu na splnenie uloženej povinnosti (30 dní), túto považoval za primeranú vzhľadom na dôvody ním uvádzané.

31. Vo zvyšnej časti požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy, t.j. nad súdom priznanú sumu 12.080,- eur spolu s príslušenstvom súd žalobu zamietol. V súvislosti so žalobcom uplatneným úrokom z omeškania z uplatnenej sumy nemajetkovej ujmy súd poukazuje na vznik povinnosti žalovaného zaplatiť náhradu v peniazoch až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, t.j. až uplynutím takto určenej lehoty plnenia sa dlžník dostáva do omeškania (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/185/20011), preto z priznaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy súd úrok z omeškania nepriznal.

32. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 396 ods. 3 CSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

33. O nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania súd rozhodol jedným výrokom podľa § 255 ods. 1 CSP s tým, že žalobca bol v predmetnom konaní sčasti úspešný. Žaloba bola sčasti zamietnutá (aj rozsudkom sp. zn. 19C/99/2016 zo dňa 03.09.2018), predmetnom zamietnutia bola časť uplatneného nároku na náhradu škody a časť nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Pretože výška plnenia v časti náhrady nemajetkovej ujmy závisela výlučne od úvahy súdu, súd za základ sporu (za žalovanú sumu) považoval sumu 13 695,16 eur (1615,16 eur náhrada škody a 12 080,- eur náhrada nemajetkovej ujmy), z nej potom určil celkový úspech žalobcu v rozsahu 80,46% (zo žalovanej sumy vo výške 13 695,16 eur súd priznal žalobcovi sumu 12 356,66 eur [t.j. priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 12 080,- eur a rozsudkom sp. zn. 19C/99/2016 zo dňa 03.09.2018 právoplatne priznaná suma vo výške 276,66 eur], t.j. čiastočný úspech žalobcu je 90,23%, čiastočný úspech žalovaného 9,77%, celkový úspech žalobcu je 80,46%). Vzhľadom na uvedené súd za procesne úspešného považoval žalobcu, a preto rozhodol tak, ako je uvedené v poslednej výrokovej vete tohto rozsudku. O výške náhrady trov konania potom rozhodne súd samostatným uznesením v lehote do 60 dní po právoplatnosti tohto rozsudku, pričom pri určení výšky náhrady trov konania bude vychádzať z prisúdenej istiny.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Mestskom súde Bratislava IV.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.